

SKEIFA INGIBJARGAR
eftir Benóný Ægisson

Leikurinn gerist á Íslandi og í Kaupmannahöfn

Inngangur

Fyrir rúnum hundrað árum í kónsins kaupinhöfn
kúlbraðist þar ýmist lið ég nefni engin nöfn
það var hlutaf þjóðflokkur sem þorsk og ýsu dró
lifði bæði hátt og hratt og hluti af því dó
og þó og þó - það lifir enn í minningu margra suður með sjó

liðið hafði þann leiða sið að labba niðri bæ
og leggjast þar í sukk og svall og svoleiðis húllumhæ
þó fyki skjólin fótbrotnin fátækt eða fár
þá fann það uppá menningu sem lifði hundrað ár
í ár í ár - í ár er hún orðin skyldunám sem þú verður að standá klár

í hórúkassa hlupu inn og hleyptu niðrum sig
í keyptum faðmi kváðu þeir ljóð sem komu við þig og mig
um ástmeyjar á Íslandi sem aldrei fengu drátt
fyrren þær fengu sér pokaprest að fara með í hátt
í hátt í hátt- því þá fóru prestar framanað en ekki aftaná

kaupmannahöfn er kaupmannahöfn eða hvað finnst yður um það
guð var ekki fæddur í gær og gakk þú glaður í það
það verður enginn vitraraf að vega aftanað
og sólin skein á sundin blá sem og skálið kvað
og kvað og kvað - og hvað með að hraða aðgerðum og staðla staðastað?

Sögumaður:

Nú veistu örlítið meira um okkar lauflétta leik
en langar að viteitthvað meira verið ei smeik
því nú kemur hetja leiksins - hetjynja væri nær
(álíka úrelt og mogginn í gær
hvað er að ske bakvið tjöldin?)
hún hefur upp raust og kveður um sómann sverðið og skjöldinn
sem er oss svo kær
saknaðróður frá ungpæju eftir sjö ár í festum
og þrá eftir þeim sem við vitum allramest best um

Saknaðaróður Ingibjargar

Ó horfinn ertu heljarmús með hár í skotti
galtómt stendur gigtveikt hús og girnisspotti
á brottu hljópst er bröndótt kýr brosti við þér
var á skautum skata rýr á ská við hlið þér

ég kúna ekkert kannast við kannski jæja
sumir hafa þennan sið að sífellt hlæja
flótti þinn mér gerði grikk og göldrum hlynnta
afkáralegí einum rykk og opinmynta

en aftur kannski kemur þú káta mýsla
þá við skulum byggja brú og býsnin sýsla
við gætum sungið sultutau af segulbandi
og þóst í gamni vera þau á þessu landi

hátíðlega horft í kross og huxað mikið
borið fram vort besta hnoss og burstað rykið
en horfin ertu heljarmús með hár í skotti
ein ég rigni hér í rús sem reiðingsspotti

Ingibjörg býst til brottfarar

Sögumaður:

Ingibjörg heldur nú á hafið
hyldjúpa bláa bólakafið
en við höldum skjótt á söguslóðir
blásu lífi í gamlar glóðir
í kaupmannahöfn mesta menningarbæli íslendinga
er þekktastur allra vitleysingja
nasi hall - og hér fáidann án frekari kvæðaskýringa

Kór vormanna

Þú þadna manni þekkirðu jónas
þrásæknar glymjja spurningar
þeir vitekkineitt en þykjast góðir
þarsem þeir híma uppvið bar
öll geymum við okkar jónas innstvið hjartaræturnar

jónas er spegilmynd minnar sálu
og ég er spegilmynd af þér
jónas ber glimmer og brill í hárið
brosir og þykist allur smér
treystonum ekki trúðonum síður
taktann bara einsog hann er

Sögumaður:

Á meðan við bíðum eftir bróður þeim besta
sem er bestur og mestur allra góðra gesta
skulum við vitja vormanna klakans
sem að vonum eru til eilífðarrakans
nú förum við öll áritstjórnarfund
hjá fjölnismönnum hvar hratt flýr stund

*(Fjölnismenn tala hver uppí annan blablabla rabbabarirabbabari og þessháttar.
Jónas er borinn inn í glerkistu. Jónas rís upp frá dauðum og tekur lagið)*

Söngur Jónasar

Nú andar suðrið sæla vindum þýðum
á sjónum allar bárur smáar rísa
og flykkjast heim að fögru landi ísa
að fósturjarðar minnar strönd og hlíðum
heilsíð öllum heima rómi blíðum
um hæð og sund í drottins ást og friði
kyssið þið bárur bát á fiskimiði
blásið þið vindar hlýtt á kinnum fríðum
vorboðinn ljúfi fuglinn trúr sem fer
með fjaðrabliki háa vegaleysu
í sumardal að kveða kvæðin þín
heilsaðu einkum ef að fyrir ber
engil með húfu og rauðan skúf í peysu
þröstur minn góður þrjár og fimmtíu

Sögumaður:

Hann barðist og beist fyrir sjálfstæði Íslands
án þess að úthella blóði eins einasta manns
sem er einsdæmí sögu þeirra sem eiga við kúgarað etja
enda var sóminn ekki nein venjuleg þjóðhetja
heyrið eitt eintak af jóni á þingi
og sannfærast um að hann var enginn græningi

Ræða Jóns

Jón:

Háttvirtir fundarmenn fulltrúar Íslendinga
þegar vor mildasti konungur árið 1844
skipaði nefnd til að ákveða stjórnskipan ríkisins framvegis
gat hann ekki tímans vegna látið Íslendinga velja sér
fulltrúa sjálfa en þetta kom sem opið bréf í póströfu
og ég mótmæli í nafni konungs í nafni þjóðarinnar
í eigin nafni í ésú nafni amen

Kór þingmanna:

ég mótmæli allur
ég mótmæli allur
ég mótmæli allur
ég mótmæli allur

Jón:

lengi lifi konungur vor viðrekur sjöundi

Sögumaður:

Má lesa söguspjöldum allra þeirra nöfn
Íslendinga hverra augu börðu kaupinhöfn
voru þeir allir saman skáld og andans menn
eða eru einhverjir óupptaldir enn?
hlýð á sögu um einn kóngsins lausamann
sem stal sér snærisspotta þrátt fyrir kóngsins bann
á brimarhólmi hannaði hann brústeina

og engin þælir í því hvern fjandann hann var að meina
en kannski fær hann hjálp frá granna jóns
sem verslaði við frakka kónginum til tjóns
endaði í stokkhúsinu uppá vatn og brauð
og vissi öllum mönnum betur hvað imba í matinn sauð

Kór þrælanna

Við plægðum og þældum og punginum ældum
voluðum vældum sem vaðmál á snældum
skrumskældum allt og skulduðum kalt
moð fyrir malt og mikluðum allt
allt var falt og kotið var kalt
og kannski við áttum ekki landið okkar salt

nú ber ég hlekki rekkí gegnumtrekki
þetter ekkiekkiekki ekkí reykmekki
fjarri er ég fósturjarðar fimbilháum ströndum
á útlendum eyðisöndum
iðka ég steinhögg undir níðhögg
heyrirðekki höggín mín
þegar þú haltrar heim til þín
hafnar eftir hellulögðum strætum

Ingibjörg siglir til Hafnar

Sögumaður:

Sjóveik hún siglir um sæinn
sjúk í sinn ástkæran hrók
biður til guðs um að gæinn
gefi sér línu af kók

ingibjörg leggur að landi
ljúf verður kveðja hans
er eins og blómi í bandi
býðurún jónuppi dans

Á Íslandsbryggju

Jón:

Hvers er að vænta að vestan?

Ingibjörg:

o sosum einskis

Jón:

hvað er nýtt að norðan?

Ingibjörg:

o sosum einskis

Jón:

hvað er aumt að austan?

Ingibjörg:

o sosum einskis

Jón:

hvað segirðu að sunnan?

Ingibjörg:

o sosum einskis

Bæði:

það skeður sosum aldrei einskis

Svo dansa þau hjónin

Í sjö ár hefur hún setið ein
sinnt ekki öðru en saumaskap
og þvítíku samfara slíku
hún sat þar ein og syrgði jón
svolítið blaut var hún í klofi
enda var jón í orlofi

en jón hann sat ekkjá sínum rassi
sintann þó engri annarri píku
og þvítíku samfara slíku
nei jón hann gerði sér glaðan dag
gekk ekki fram hinn mjóa veginn
jón ann var orðinn hinsegin

hún imba varð nú alveg óð
hún áttaldrei eftir að fáana fyllta
að eilífu galtarlaus gylta
ingibjörg drýgði aldregi hór
í veislunum gekk hún guðhrædd um beina
en skeifunnún reyndekkjað leyna

Sögumaður:

En hver það nú sem tók við af jóni?
hvort mun hann valda tapeða tjóni?
látum oss hoppa hundrað ár í rúmi og tíma
og sjá hversu eftirmenn hans sig leggja í líma
við að varðveita sómann sverðið og skjöldinn
og sjá hvort að nú sé orðin önnur öldin

Rúnum hundrað árum síðar

Stjórnmalamaður:

Þegar ég var að slíta barnsskónum þekkti ég gamla konu sem í sinni bernsku þekkti
aðra gamla konu sem rak barnsminni til annarar gamallar konu sem át skósóla í
skaftáreldum. af þessu má ráða hversu gífurlegar framfarir hafa orðið í landi voru á
ekki lengri tíma og sannast þar hið fornkveðna sem skáldið kvað að þar stóð hann
þorgeir á þingi er gullið geymdu frosti og fjalar að aðgát skal höfð í nærveru sálar..

Mannlýsing

Hann er geðugur maður og góður við börnin
gráðugir smáguglar étar hans diskir
ef á bíöfrunum tóm teygist görnin

hann treður þá fulla af úldnum fiski
hann er guðhræðslan sjálf og hann gengur í svörtu
guði hann þjónar og þjóðinni þægri
hann er ekkert verri þó hann hafi vörtu
á vinstri kinn eða hægri

ef gengurðu eftir ganginum breiða
og grípi þig tilfinning lúa og leiða
og látirðu undan og langi að meiða
hann lætur þig allsekki sleppa
en segirðu sögunum sjómanninn unga
er af sjávarútvegi bar hita og þunga
uns missti hann fótinn og háltannað lunga
hann á öðrum hnöppum að hneppa

hann er geðslegur maður sem glæpina hatar
greiðvikinn við sína nánustu
á veginum rétta röskur hann ratar
og réttkjörinn er hann til forustu
hann stendur á þingi og stamar ei hót
styrk er höndin um stjórnvölinn
við sjónvarpið situr sofandi snót
sæl en mig bítur kvölin

ef siturðog húkir í horninu þínu
og huxar barum þíneigin þínu
en ég ekki neitt en hygg barað mínu
hann er sæll eins og öll hans klíka
en sértu metorðagjarn og vilt lýðinn leiða
og langar í aur til að eiga og eyða
kauptu þér fólk til að myrða og meiða
en mundu að mútonum líka

Söngur bankamanna

Sögumaður:

Á Íslandi við getum verið kóngar allir hreint

Kór:

þið sem standið svo fjári stjarfir

stífnin fer ykkur bara vel

ungir menn og upplitsdjrafir

eigað hafum sig svarta skel

Sögumaður:

bankamenn berja ekki brústeininn

Kór:

hvítflibbaðar sófablækur sofa hjá í myrkri

kíkjekkoní klósettið kjafta ekkjum valdið

hafa um sig svarta skel í skjalatöskulíki

Sögumaður:

ennfremur um tómthúsmenn á tuttugustu öld

Bankamaður:

úr bankanum inn í bílinn minn
beint heim í blokkina
sitja fastur drjúga stund í umferðarhnút

skjótast út úr lyftunni
stinga lykli í skrá
fimum fótum feta sig á næloni

steppa inn í stofuna
strjúka sjónvarpið
ómældir metrar af bókmenntum í skinnbandi

Kór:

þrýsta á hnappa þrýsta á hnappa
opna fyrir allt

undraheimur opnast imbans bláa ljósi í
að sitja fyrir framan hann er fjarskalega kósí
og horfa á einhver kaldan kall
sem molar hausa svolgrar viskí tekur í

Sjónvarpsþulur:

Næst á dagskránni er þátturinn milli svefns og vöku. Þeir sem vit hafa á uppfræða þá vitlausu.

Söngur menningarvita

Menningarfann muðlum við
afturábak og útá hlið
þiggjendur þolendur það eruð þið
klappið á okkar kýlda kvið
við erum menningarfílarnir
sem ryðjast í gegnum menninguna

menning er fyrir mig og þig
ei fyrir aula með ilsig
rumpulýð sem ríðurenná slig
fattekki hvað hún er unaðslig
við erum menningarfílarnir
við troðum þig undir á töltinu

Söngur litla mannsins

Stinguppi sig steikinni
stara fast á tækið
alveg þar til yfir lýkur
allt verður dimmt og kalt

klöngrast upp á konuna
kasta af sér byrðinni
sofa þar til klukkan kallar
kvalinn hefja nýjan dag

svítasprei og sápulús
sarga af sér broddana
kjelloggs kornflex kaffi með
kíkja yfir síðurnar

hvað er nýtt um morð og misþyrmingar?

Kór:

moggi er mannsins koggi
moggi er mannsins koggi

stressa sig af stað
stressa sig af stað
skríða inn í skelina
setjupp harða og svarta skel í skjalatöskulíki

Sögumaður:

Nýta náriðils níðhöggar nálega nató
morgunblaðs meinhorn manga meira en miðlungi
ástmögurs afgangar enduðu uppi á Íslandi í
þjóðfrelsis þjófnadar þykjustuleik þær þjónuðu

Jarðarför Jónasar

Í baunaríki þeir stungupp lík
stálu líki af grárri tík
klæddu það út í krossduluflík
komu því í jörðu í keflavík

enginn grætur Íslending
einan sér og dáinn
þegar allt er komið um kring
kasta þeir sér á náinn

jónas lifði og jónas dó
jón varð úti en þjóðin hló
kvað við kanann sitt korríró
komst á góðan mála hjá nató

Fótnóta

Ég ávarpa yður unnendur frelsis og friðar
sem fílið hann jón á sautjándanum júní
og hafið það gott og kelið við kviðin sviðar
og komið í veg fyrir að máttarstólparnir fúni

Kór:

í fimm ár frjáls það er mergurinn máls
að frelsið hans jóns var skorið á háls

alþjóðabankinn mun búið þú sæng útbreidda
búinn að taka veð í sérhverju rífi
í skinnbandi eignist þið ástmegi mædda og meidda
og mælið í fermetrum kilina meðan þið lifið

Kór:

í fimm ár frjáls það er mergurinn máls
að frelsið hans jóns var skorið á háls

haldiðann jónas hafi það gott til grafar
og gleðjist yfir unnum áfanga
í áttinað frelsi og friði taumlaust án tafar
aðann trúað við trítlum til góðs um dagana langa

Kór:

í fimm ár frjáls það er mergurinn máls
að frelsið hans jóns var skorið á háls

Sögumaður:

Og ungmenni þau sem lærðu ástmöginn utanbókar
eru þau dýrlingar eða drullulókar
leita þau nú í lyngið á lögbergi helga
eða leitast þau við að gerúr sér brennivínssvelga
hafa þau öðlast að eilífá lífið trúna
eða eru þau viss um að allt sé handónýtt núna?

Söngur haustmanna

Ég vildég væri dauður og hefði fengið slag
ég hefði bara átt að dópa meira
að vitað því að kanavæl er íslands lag í dag
er undarlegren það að guð gaf eyra
ég held ég nenni ekkimeir að huxum þjóðarhag
því helvítið það er í kaf að keyra

það er alltsaman ónýtt núna
það er alltsaman handónýtt núna

ég vildég væri dauður og hefði fengið slag
ég hefði bara átt að dópa meira
meldaðu túbuna maður úhú í æð
hvefur einhver sagt þér hvað þú ert
æðislega líkur magnúsi bjarnfreðs
lánaðu mér þúsundkall
ég er á kúpunni
fer á bísann í næstu viku

það er alltsaman ónýtt núna
það er alltsaman handónýtt núna

Tjaldið

© Benóný Ægisson

Allur texti verksins er eftir Benóný Ægisson nema saknaðaróður Ingibjargar sem er eftir Örn Karlsson og Suðrið sem er eftir Jónas. Öll tónlist í verkinu er eftir Benóný Ægisson nema upphafslagið sem er eftir Björgúlf Egilsson og Fónóta sem er eftir Einar Vilberg.